

**ПАЭТЫЧНЫ
ВЯНОК
ВЕШЧУНУ**

КАМУНІКАТ.ORG

ЭДУАРД АКУЛІН

На кургане Адама Міцкевіча

Дзівосны свет лясоў і гоняў
Перад вачыма разамкнуўся.
Чытаў паляк: “О, Літва мая!”
Шапталі вусны: “Беларусь...”

Як шлях мой згубіцца адзіны,
Адчаем я не захлынуся,
Бо знаю — у мяне Радзіма,
Яна завецца Белай Руссю.

Як шлях мой згубіцца адзіны,
Я сэрца, нібы крылы бусел,
Раскрыю над сваёй Радзімай
І яе імем захлынуся.

1984

МІКОЛА АРОЧКА
Зямля Міцкевічаў

Зямля Наднёманская... Колькі сілы
Тваёй, знутры, прыйшло ў глыбінны рух!
Ты нарадзіла іх, тытанаў двух,
Іх творчы дух
Магутна ўскаласіла.

Як сталася, што ў подзвігу святым
Дзве постаці грамамі пажагнаны
І ў місіі служэння паяднаны
І талентам і прозвішчам адным?

З глыбінь іх паядналі курганы,
Паданні, замчышчы, сівыя вежы,
І пушчы, і дубы на прыбярэжжы,
І песні паднямонскай стараны.

“Літво, ойчызно мая!” — як уздых,
На зломе лёсу — вернасць да магілы.
А ўслед:
“Мой родны кут, як ты мне мілы!”
Любоў, як і зямля іх, на дваіх.

Зямля, гісторыяй не лашчаная.
Наваградчына — з нетраў карані.
Вялікі эпас памяці крані —
І адгукнеца Мікалаеўшчына.

Нямала дзіўных крыўд, ліхіх нягод
У камянях стагоддзяў перамолата.
Міцкевічы...

1982

РЫГОР БАРАДУЛІН
Адаму Міцкевічу

*Litwo! Ojczyzno moja!
ty jesteś jak zdrowie..*

Адам Міцкевіч

Паэты нараджаюцца ў карчме,
Каб іх пасля
Аплаквалі саборы.
Выгнанніку
Не ў спіну вецер дзьме, —
Ён носіць край абражаны
З сабою.

Хмар вырай
Свіцязі слязу сграсе,
Як пава з песні,
Што праз сад ляцела.
На саркафагу ружы
У расе
Паэту —
Не выхлівасці злюцелай!

Маўчы, ўсыпальня каралёў...
Вякі
Прыціхлі
Над геральдыкай нямою.
Спыгае нехта:
— Быў кароль які,
Калі пісаў паэт, —
“Ojczyzno moja...”?

1984

ДАНУТА БІЧЭЛЬ-ЗАГНЕТАВА

Адам Міцкевіч

“Дзяды” чытаю,
нібы адпяваю
вясну, што знікла
ў мураваны горад,

наіўнай вёскай не ўталіўшы голад...
Вярэдзіць сэрца досвіткавы голас
матулі ці Адамавай Марылі.

Яго выгнаннем і мяне марылі...
Яго бяздомнасць — мне ў воку
парушына...

Цялятка ў шкодзе:
— Куды-ы, Гражына!
...Даруйце мне такое панібрацтва,
яно ад любасці, ад сэрца, ад сваяцтва.

... Балоты, непраходнасць, бездарожжа,
тутэйшых ніваў
ільняная світка,
з карэнняў і хлудзін зялёных
кошых,
напоўнены вадой крынічнай —
Свіцязь!

Дзівосны Нёман, Плужынскі бор,
муры Наваградка
кальшучь боль

Міцкевіча,

нягледзячы на лёт
зямных падзеяў, войнаў і маркот
людскіх,

нягледзячы на рознасць
сястрыных моў,
свіціцца роснасць
даўнейшых вобразаў...

Расінка з дрэў,
што лашчылі яго
шурпатаю карою,
калі спакой свідруюць думкі роем,
тужліва выдыхаю нараспеў:
— Літво!
Ойчызна мая!
Ты естэсь як здраве...

1979

ВЕРА ВЯРБА

На зямлі Адама Міцкевіча

Дубы стаяць, але зусім старыя.
Той шлях жыве, якім хадзіў паэт,
Калі спатканні прызначаў Марылі
І прысвяціў ёй першы свой санет.

Чужой дарогай славы незалежнай
Брыду з турыстамі, услед гадам,
А з барэльефа горда і мяцежна
Глядзіць на нас задумлівы Адам.

Здаецца, чайкі клічуць тыя ж буры,
Дагэтуль Свіцязь сцеражэ свой сон,
І пра каханне свежую халтуру
Крычыць спявак сталічны ў мікрафон.

Пра што гавораць, думаюць пры гэтым?
Наш век інакшы. Можа, і дарма.
Даўно няма Марылі і паэта
Ды і кахання гэткага няма.

І толькі голас светлы і самотны
Чароўныя згадаюць берагі:
— Я вас кахаў так верна, так пяшчотна...
І дай вам бог шчаслівай быць з другім!

1987

НІНА ЗАГОРСКАЯ

Партрэт Адама Міцкевіча

Асацыяцыі

Анёлам — над зямлёю, над планетай,
над верасамі роднае зямлі.
Прарок славян Міцкевіч, геній свету,
З Завосся твае вёсны прараслі.
Ля азярка акінутага — знак:
“Тут нарадзіўся...” —

Бездараж. Самота.

Глыбокая славянства баразна.
Стаптана ўсё, і не знаеш, што там,
у тых гадах, пры ім, вось тут было,
у тых вяках няблізкіх, недалёкіх...
Не ходзяць з Войкавіч —

як вымерла сяло.

З Мядзеневіч —
нібы адсюль не сокал
узняўся ўвысь.

Ні знаку ветрака,
дзе жыў Тукай. Каля балотца тога...
І толькі галкі, як легенды, —

па вяках:

ля Сігулды, каля Турайдскай ружы,
і тут, ля азярка ў Завоссі, кружаць,
нібыта вестуны самога Бога...
Анёлы — над зямлёю, над планетай.
З Завосся твае вёсны прараслі,
славянства сын Адам.
Паэт паэтаў
з забытай з-пад Баранавіч зямлі.

1991

ВОЛЬГА ПАТАВА

Адам Міцкевіч у Туганавічах

Туганавічы... Туга —
і растанні і прадчуванні!
Каштанавым цветам ранне
Стары абсыпае курган.

Дапыгліва маладосць
Удалеч глядзіць...

Трывожна
Ад гэтай смугі прыдарожнай,
Што ціш працінае наскрозь.

Запал ліхаманіць кроў...
У словах паэтавых — дзіўна —
Адна і другая радзімы,
І першая ў іх любоў.

Туганавічы...

Туга
Кахання яго і прадвесця!
Над тым, што чакае дзесьці
У полі вячэрнім, — смуга
Разносіцца...

Ды зямля,
Пакутная і нямая,
Бела-ружовым маем
У сны яго прыйдзе пасля!

1976

УЛАДЗІМІР КАРАТКЕВІЧ

Раманс Марылі

Сонца паліць над шатамі парка,
Ў вочы людзям дзідамі б'е,
Людзі-кветкі цягнуць на карках
Пчол назойлівых — думы свае.
Кветкі сінія, вогненна-чорныя,
Хмель хістаецца ўгору і ўніз,
Ружы алай нешта гаворыць
Самаўпэўнены тонкі нарцыс.
Усміхаюцца кемна лабелі,
Архідэя падступна маўчыць,
Пад руку з камеліяй белай
Ходзяць кручанья панічы.
Сярод гэтага кветніка п'янага
(Мо, было ўжо такое калісь?)
Ты праходзіш адна ля фантана,
Найпрасцейшая кветка зямлі.

Нібы ціхая сумная музыка,
Ты праходзіш з пакарай сваёй:
Дзьмухавец на зялёным лузе —
Кветка з жоўтаю галавой.
І з фантана, раскрыліўшы крылы
Праз вясёлак халодны звон,
Ўсімі рэшткамі бронзавай сілы
Лебедзь рвецца табе наўздагон.
Марна рвецца, бо ў звоне і граі,
У мільёнах вясёлкавых слёз
Хлопчык лебедзю шыю сціскае,
Як адвечны няўмольны лёс.
І гляджу я змрочна на тое,
Як, абернуты ў шумнай вадзе,
Цень Міцкевіча нада мною
Лебядзіную песню вядзе.

1966

ГАЛІНА КАРЖАНЕЎСКАЯ

Міцкевічаў дуб

Людзьмі загублены і часам,
Закуты ў мёртвае жалеззе,
Стаіць — мінуласці акраса —
ў неверагодным нейкім лесе.

Той лес быў паркам адмысловым,
Меў догляд,

і не раз, бывала,

Паненак пекная размова
У ім, як музыка, гучала.

Аглухлі дрэвы і здзічэлі.

Дзе гаспадар

і дзе садоўнік?

Чыё дыханне ліст шавеліць,
Калі за хмарку зойдзе поўня?

І чый там плашч мільгае цьмяна
Старога крою?

Дуб няшчасны

Маўчыць, маўчыць...

І часу тайна

Адно паэту падуласна.

1990

АЛЕГ ЛОЙКА

Адам Міцкевіч у Туганавічах

Туганавічы. Туга...
А ён думаў: радасці сховы,
Вясёлкавых дзён мітульга
І ціша дубоў стогадовых.

Туганавічы. Туга...
А ён думаў: спевы і танцы,
Марыля, жаданняў смуга
У разгалістай
з ліпаў альтанцы.

Туганавічы. Туга...
А ён думаў: шчырасць самая
Галінку ялінкі ламае
І дорыць сябе як мага.

Туганавічы ж — туга,
Слоў понел, былога жару!..
Як лес, што пасля пажару,
Ён чорны, і дзён чарга.

1978

ЯЗЭП ПУШЧА
Адаму Міцкевічу

I

Я не на беразе самотнай Леты,
А на скалістым ветраным узмор'і.
Чытаю ўголас “Крымскія санеты”,
Ўглядаюся у ясныя сузор'і.

На моры неўгамонных хваль усплёсы,
Узнепакоіў вецер белых чаек.
Я слухаю іх спеў рознагалосы
І ўсходу сонца на скале чакаю.

У радасным здзіўленні мае вочы.
Здаецца мне: Адам Міцкевіч крочыць,
Ўзыходзіць на скалу, як на Байдары.

Ідзе Адам Міцкевіч светлай явай.
Схіляюся перад пяснярскай славай:
Ты жыві на свеце і спяваў не дарам!

II

Які цудоўны дэсань
Над морам зоры ткуць!
З Анапы да Адэсы
Ў ноч караблі плывуць.

Мае за імі думы
Турбуюць даль вякоў;
Бялеюць толькі дзюны
Правяных пяскоў.

Я чую мора голас,
Варушацца пяскі;
Адам Міцкевіч колісь
Тут слухаў гул марскі.

Цяплом души сагрэты,
Пад зорамі стаяў
І песні ўсяму свету
Натхнёна ён спяваў:

“Народ, разбі кайданы,
Якія цар скаваў,
Каб вольным стаў падданы,
А цар навек сканаў”.

Спявалі з ім і ветры,
Ў душы агонь палаў,
А ноч са скал Ай-Петры
Хмурынкаю плыла.

Абмыла скалаў грані
І ўпала на зямлю.
Пакуль у гавань рана
Заходзіць караблю.

Няхай ідзе у рэйсы
Мой карабель між хваль —
З Анапы да Адэсы
І ў сонечную даль.

1960

ЛЮДМИЛА РУБЛЕУСКАЯ

Каханне Адама Міцкевіча

Жыццё не б'е — падножкі ставіць,
Але бязлітасна і злосна.
Зялёнай птушкай сядзе травень
На след, што выбілі калёсы.

Жыццё.
Марыля.
Караліна.
Жанчыны — вусцішная радасць...
Расстанне доўжыць каляіны,
Сустрэча марна сэрца паліць.
Схавала мокрая залева
Чарговы і варожы горад.
У шлях, Адаме!

Ваша Ева

Збаялася, што яблык — горкі.

Грукочуць колы. Душаць травы.
Жаданы ліст дашлюць запозна.
Жыццё не б'е — падножкі ставіць,
Але бязлітасна і злосна.

1990

АДАМ РУСАК

**Адаму Міцкевічу
Курган бяссмерця**

Дзе калышуща вішні ў маністах,
Дзе дубы не згінаюць свой стан,
Між садоў навагрудскіх квяцістых
Узнімаецца к небу курган.

У напевах прысадаў высокіх
Многа зім ён стаіць, многа лет.
Ён насыпан з палеткаў шырокіх,
Дзе радзіўся і вырас паэт.

І з маленства на роднай старонцы
Слухаў часта пясняр спеў лясоў,
Першы раз тут убачыў пад сонцам
Ён красу каласістых палёў.

Слухаў ён, як былінкі шапталі,
Як з ліствой гаманіў ветравей,
Слухаў Нёмана грозныя хвалі,
Бачыў слёзы і гора людзей.

Не зраўняцца гарам з тым курганам,
Што стаіць каля сцен-камяніц,
Не звалілі яго ураганы,
Не размылі дажджы навальніц.

Пад напевамі шумных таполяў
Пазарос ён травой-муравой.
Не заростае сцежка ніколі
Да вяршыні яго да крутой.

Ідуць людзі улетку і ўвосень,
І вясной, як сады расцвілі,
На вяршыню кургана уносяць
Жменю роднай і свежай зямлі.

І расце, як і слава паэта
У сям'і у вялікай славян,
Усё вышэй і вышэй з лета ў лета
Над зямлёю адвечны курган.

1960

КАМУНІКАТ.ORG

МІХАСЬ СТРАЛЬЦОЎ
Міцкевіч на Беларусі

Краем гэтым хадзіў,
Любіў тут і плакаў калісьці.
Бачыш — след па расе?
Бачыш — як слёзы, раса?

След яго зберажы —
То сам ён з Радзімаю тут.

1993

МАКСІМ ТАНК

Вадаспад Адама Міцкевіча

Даліна, горная Растока,
Крутыя Татры, буралом,
Дзе, быццам крэсівам, патокі
З круч высякаюць іскры, гром!
Тут нельга кроку не спыніць,
Не паглядзець на гэта дзіва,
Дзе з неабсяжнай вышыні
Злятае вадаспад імкліва.
Вось ён, успенены, нясе
Мігценні сонечныя ўсе,
Бель снежных гор і зараніцы,
Блакiт нябёсаў, бліскавіцы.
Адбіўшыся ад валуноў,
Ад вострых турняў і абочын,
Вясёлкаю ўзлятае зноў,
Пяе, шуміць, звiніць, ракоча.
Гавораць людзі, што заўжды,
Хто б ні прыйшоў да вадаспаду,
З яго напіўшыся вады,
Адчуе ў сэрцы шчасце, радасць.
І мы, змарыўшыся, пілі,
Ваду ў біклагі набіралі.
Не, не дарма яму далі
Імя Міцкевіча гуралі!

1979

ЯН ЧАЧОТ

На прыезд Адама Міцкевіча

Едзе міленькі Адам,
Глядзіце, а онь, а онь,
Ды ён харашэнькі сам,
Пад ім — вараненькі конь.
Золатам пояс ззяе,
Аж ад бляску снег тае,
На шапцы сіні баран, —
Хто бы думаў, што ён пан!
Так адзет харашэнька,
Едзе, едзе барздзенька.
Гайда!

Адчыйце ж варотцы!
Ды ўжо ж на двары Адам.
Ды прымайце ж малодца,
Ды кажы ж, ці здароў сам?..
Да як ся табе дэесе?
Ці заўсёды быў вясёл?
Гавары, ена ўспее
Тым часам накрыці стол.
Будзем есці каўбасы,
Смачну гарылачку піць.

Не так нам сонца ясна
Блішчыць, як цябе нет.
Радасці ішчам напрасна,
Увесь нам нямілы свет.

Салавей не так нам пее,
Рожы не пахне цвет,
Не так нам бела лілея,
калі цябе тут нет.

Без цябе ўсё тут смутна,
Па табе плача гай,
І рэчкі пльвуць мутна,
У жалобе ўвесь край.

Наш ты міленькі Адам,
Насмуціў жа ты нас досць,
Наградзі смутак нам
І будзь у нас доўга госць.

1819

КАМУНІКАТ.ORG

СТАНІСЛАЎ ШУШКЕВІЧ

На кургане бясмерця Адама Міцкевіча

Я жменьку чорнае зямлі
На твой курган прынёс,
Яна крывёй акроплена
Маіх бацькоў і продкаў.
Няхай расце курган
Да сонечных нябёс,
Няхай жыццё шуміць
Імкліваю паводкай.

А на зямліцы чорнай,
Роднай для мяне,
Уздыдзе кветка простая
У дзень вясны ласкавы.
Няхай яе злы вецер
Не кране,
Яна — ў вянок бясмерця,
Вечнай славы.

1978